

REDEMOS

RECONFIGURING EU DEMOCRACY
SUPPORT. TOWARDS A SUSTAINED
DEMOS IN THE EU'S EASTERN
NEIGHBOURHOOD

Стислий огляд політики 3

Роль Китаю у зміні політичного курсу країн, що є сусідами ЄС на сході

Юлія Бадер

Серпень 2025

Funded by
the European Union

The REDEMOS project has received funding from the European Union's Horizon Europe research and innovation programme under grant agreement No 101061738. The Associated Partner University of Surrey has received funding from UK Research and Innovation (UKRI) under the UK government's Horizon Europe funding guarantee under grant number 10040721. The Associated Partner University of St. Gallen has received funding from the Swiss State Secretariat for Education, Research and Innovation (SERI). Views and opinions expressed are, however, those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union, UKRI and SERI. Neither the European Union nor UKRI or SERI can be held responsible for them.

Загальна ситуація

Хоча Китай є відносно новим гравцем у регіоні східного сусідства ЄС, на відміну від Росії, історичною перевагою якої є домінування в цьому регіоні, сьогодні він позиціонує себе як впливова фігура на цьому полі. Залученість Китаю ілюструє його економічні амбіції та стратегічний прагматизм, засновані на ініціативі «Один пояс, один шлях» (ОПОШ). Країни, що межують із ЄС на сході, активно звертаються до Китаю, розглядаючи його не лише як джерело економічних інвестицій — як альтернативу ЄС — але й як геополітичну протизагрозу російському впливу. Однак політичний вплив Китаю в регіоні залишається опосередкованим і обмеженим, що свідчить про ненадійність Пекіна як партнера, особливо у питаннях територіальних конфліктів.

Водночас економічна взаємодія Китаю з шістьма країнами становить серйозну проблему для нормативних цілей ЄС через виникнення торговельного дисбалансу та залучення еліт, а також посилення вразливостей у сфері державного управління. Через ЗМІ та партнерство з освітніми установами Китай поширює наративи, що позитивно представляють Пекін, популяризуючи дискурс, який підриває ліберально-демократичні норми. Китай також активно просуває свої технології безпеки та спостереження подвійного призначення, підвищуючи їхню доступність і пропагуючи використання інвазивних застосунків. Упровадження цих технологій створює ризик їх використання для репресивних цілей. Демонструючи та використовуючи потенціал свого програмного забезпечення, а також пропонуючи економічні можливості без жодних відповідних передумов, як-от жорсткі реформи, Китай здатен кидати виклик зусиллям ЄС у регіоні, водночас зміцнюючи авторитарні норми та тенденції. Крім того, позиція Китаю щодо російської агресії ще більше підриває безпеку в регіоні, а отже, і безпеку держав-членів ЄС.

Ключові висновки

- Країни, що межують зі сходу з ЄС, активно прагнуть до політичної та економічної взаємодії з Китаєм як у формі інвестицій, так і як протизагрозу російському впливу.
- Економічна взаємодія Китаю з країнами на схід від ЄС зумовлена, насамперед, його стратегічними інтересами в межах ініціативи «Один пояс, один шлях». Наразі наслідком цієї ініціативи є обмеження китайських інвестицій і посилення торговельного дисбалансу, тоді як еліти продовжують сприяти корупції та використовувати слабкі сторони системи державного управління країни. Однак вплив Китаю в регіоні може зрости залежно від того, чи братимуть китайські компанії участь у розвитку грузинського порту Анаклія у Чорному морі.
- Більш загальною метою Китаю є нав'язування країнам регіону свого бачення міжнародного порядку, сформульованого, наприклад, у концепції «Спільноти єдиної долі людства», що підриває ліберально-демократичні норми та цінності.
- Китай не реалізував свій потенціал у сфері встановлення миру та врегулювання конфліктів, про що свідчить його неоднозначна позиція щодо анексії Криму Росією у 2014 році та повномасштабного вторгнення в Україну у 2022 році. Тоді як Україна прагне до тісніших зв'язків з ЄС, Грузія під керівництвом партії «Грузинська мрія», навпаки, дедалі більше зближується з урядами Росії та Китаю.
- Китай сприяв поширенню в регіоні технологій спостереження подвійного призначення і зробив це нормою. Можливе використання цих технологій національними урядами проти політичних опонентів або громадських активістів становить серйозний ризик для політичних і громадянських прав, що можна спостерігати в Грузії після виборів 2024 року.
- Китай використовує «м'яку силу» в країнах східного сусідства ЄС, розширюючи свою присутність у ЗМІ та співпрацю в освітній сфері (надання стипендій, створення Інститутів Конфуція), що дозволяє Пекіну просувати прокитайські наративи та викликає занепокоєння через поширення одностороннього дискурсу, а також несе потенційний ризик для академічної свободи.

Рекомендації щодо політики

- ЄС і надалі має приділяти першочергову увагу боротьбі з корупцією, сприяти зміцненню верховенства права та незалежності судової системи, а також захисту основних прав людини, підтримуючи надійну структуру підзвітності для усунення ризиків у сфері державного управління та захисту законних прав громадян. Це дозволить країнам ЄС захистити себе від впливу Китаю та обмежити цей вплив, який стає можливим завдяки корупції, нестачі прозорості та впровадженню технологій спостереження.
- У рамках процесу розширення Євросоюзу необхідно повною мірою використовувати наявні інструменти проведення реформ, особливо на тлі зниження інвестиційного потенціалу Китаю та невиконання ним економічних обіцянок. Це особливо актуально в ситуації відступу Грузії від принципів демократії та активного прагнення її уряду до налагодження зв'язків із Китаєм. Водночас ЄС слід визнати, що багато країн регіону розглядають Китай як альтернативного партнера.
- У зв'язку з тим, що країни, які межують зі сходу з ЄС, постійно прагнуть залучити китайські економічні інвестиції, Євросоюзу необхідно знизити потенційні ризики шляхом розробки та ефективної популяризації єдиної стратегії щодо участі Китаю в національній стратегічній інфраструктурі, а також у критично важливих і вразливих сферах.
- Для запобігання та обмеження залежності від китайських постачальників ЄС слід посилити координацію в таких сферах, як обмін інформацією, підтримка механізмів перевірки та стимулювання до скорочення участі Китаю у стратегічних секторах, таких як телекомунікації. У випадку України це передбачає подальшу фінансову допомогу у відновленні інфраструктури, що постраждала від воєнних дій.
- ЄС слід залучати місцеві ЗМІ, громадянське суспільство, населення та еліти до протидії впливу Китаю в регіоні шляхом більш ефективного інформування про внесок Євросоюзу у розвиток країн східного сусідства. ЄС і надалі має просувати демократичні цінності, наприклад, за допомогою державних дипломатичних зусиль, формування та просування позитивних наративів, включаючи власне бачення майбутнього ЄС, що передбачає більш міцні та тісні партнерські відносини з країнами-сусідами.
- ЄС має заохочувати критичний аналіз і публічні дебати щодо ролі Китаю в регіоні, підтримуючи незалежні ЗМІ та журналістику.

Повне дослідження – програмний документ REDEMOS «Роль Китаю у зміні політичного курсу країн сусіднього з ЄС на сході регіону» – доступне за посиланням: <https://redemos.eu/resources/publications/policy-papers/>

**REDEMOS: REconfiguring EU DEMOcracy Support.
Towards a sustained demos in the EU's Eastern Neighbourhood**

REDEMOS- 101061738
HORIZON-CL2-2021-DEMOCRACY-01-04

Dr Mădălina Dobrescu, NTNU
info@redemos.eu

 redemos.eu

 [@REDEMOS_eu](https://twitter.com/REDEMOS_eu)

 [REDEMOS Horizon Europe Project](https://www.linkedin.com/company/redemos-horizon-europe-project/)